

Метелик (1889)

Українка Леся

Бідний нічний сірий метелик сидів в темному вогкому льоху за бочкою з капустою. Сидів він сумно, стуливши свої темні крильця. Так смутно йому було, дарма що не був він там самотнім, — мав-таки сусіда; сусід той був лилик; та з того сусідства невелика була користь для метелика: лилик був неговіркий, понурий собі, та до того ще з якимсь презирством дивився на бідного метелика, — сказано, нерівня!

Лилик сидів тихо в своєму кутику, ні за чим він не жалкував, та нічого й не бажав, хіба тільки кутка ще темнішого, щоб міг сидіти там спокійно і ніколи того прикрого, разливого світла не бачити. Правда, тут у льоху теє світло не дуже докучало, — а все-таки часами дехто надходив зо свічкою, навіть часом і над бочкою нахилився, набираючи капусти, — і се було дуже прикро лиликові; коли б сила, він би теє світло крилами згасив навіки.

Метелик на своїм недовгім віку ще не бачив світла, душею тільки чув він, що десь-то єсть сторона краща, ясніша, ніж його рідний льох, бо часом з малого віконця, що було в льоху, падав блідесенький промінь, та не міг метелик і розібрати, що то воно таке теє світло і яке воно повинно бути. У темному куточку промінець той був ледве примітний — тоненький, як ниточка, та блідий, мов погляд недужої дитинки. Сидить, було, метелик та все шле свої думоньки на світ той ясний; — але де? того ні думка, ні серце не знали, а порадитися ні з ким, бо де ж та порада? (Хіба — лилик, так знаєте сами, з нього поради було мало!) Летіти шукати того світла метелик не мав відваги і сили.

Хто знає, може, наш метелик так і вік свій короткий звікував би у темряві самотній, — та інша доля судилася йому. Якось прийшла служниця по капусту до льоху та поставила свічку долі, якраз навпроти метелика. Боже! яким величним, блискучим, повабним здалось метеликові те світло! Він затріпотів крильцями й хотів кинутися на світло, але служниця в ту хвилину взяла світло й подалася геть з льоху. Не втерпів метелик, забув своє безсилля, забув свою несвідомість. «Світло, світло!» — і полинув за ним; лилик тільки свиснув йому услід, потім заліз ще далі за бочку й заснув; нічого йому ніколи не снилось. А метелик полетів та й полетів за тою свічкою так швидко, скільки сили було в його бідних крильцятах.

Аж ось він опинився у великій кімнаті — там сиділо за столом велике товариство. На столі була ясна-ясна лампа, — метелик аж оторопів від того блискучого проміння і безсильний впав на стіл, тріпочучи крильцями. Хтось із товариства хотів його прогнати з стола, але він, опам'ятавшись, знов зірвався і почав кружляти понад лампою, щораз то меншими й меншими кружками: хотів він бачити якнайближче те ясне сонце, яким йому здавалась лампа. Чи думав же він, що там життя стратить? Хто ж бачить смерть у сяєві? Воно горить, миготить, міниться, — там світло, там тепло, там життя! Метелик летить все ближче, ближче до згубливого світла. Ох, то ж його згуба! Даремно всі відганяли його від світла. І от — метелик влетів у самий полемінь. Трісь! отее ж йому й смерть! Лампа спалахнула, а далі знов почала горіти з такою самою ясністю, як і перше. «Дурне сотворіння! — мовив дехто з товариства. — Хто велів йому летіти на вогонь? І женуть його, так ні, таки лізе! дурному дурна й смерть!»

А хіба ж розумніша була б його смерть, якби він навіки заснув у темнім льоху? Те світло спалило його, — але він рвався на простір! Він шукав світла!

Волинь, 1889 р.

Джерело: *Леся Українка*. Зібрання творів у 12 т. — К.: Наукова думка, 1976., Т. 7, С. 15—16.

Постійна адреса: http://ukrlit.org/ukrainka_lesia/metelyk